

De Staat van Duitsland: 30 jaar na de Muur (uitverkocht)

Activiteit van Duitsland Instituut Amsterdam

Datum: zondag 27 oktober 2019 om 14:00 uur tot 19:00 uur
Locatie: De Rode Hoed, Keizersgracht 102, 1015 CV Amsterdam
Informatie: Voertaal: Duits en Nederlands
Toegang: € 15,00/ € 10,00 voor studenten

Dit najaar is het 30 jaar geleden dat de Berlijnse Muur viel. Het Duitsland Instituut viert dit jubileum met 'De Staat van Duitsland: 30 jaar na de Muur', op 27 oktober in de Rode Hoed in Amsterdam. In gesprek met wetenschappers, schrijvers en *Zeitzeugen* kijken we terug op die historische gebeurtenis, maar gaan we ook na hoe het anno 2019 is gesteld met de Duitse *Innere Einheit* en de Duitse rol in Europa. *NB: Het evenement is uitverkocht.*

Programma:

14.15 uur: Welkomstwoord door Ton Nijhuis (directeur Duitsland Instituut Amsterdam)

14.30 uur: 30 jaar Duitse eenheid: discussie zonder eind?

Inleiding door Hanco Jürgens (Duitsland Instituut Amsterdam)

Bij ieder jubileum van de val van Muur barst opnieuw een discussie los over de staat van de Duitse eenheid. In 2014 bevestigden studies nog het succes van de Oost-Duitse economie en het samengroeien van Oost en West-Duitsland. In lijn hiermee zei de toenmalige bondspresident Gauck dat de Duits-Duitse spanningen en verschillen zichtbaar waren afgenomen. Nu staat de herdenking vooral in het teken van hoogoplopende ruzies over de oorzaken van de val van de Muur en over de vraag waarom Pegida en AfD zo goed aanslaan in Oost-Duitsland. Deze debatten zijn niet alleen een teken van zorg over de staat van de Duitse democratie maar ook een signaal dat het Oost-Duitse geluid in de Bondsrepubliek beter moet worden gehoord.

14.50 uur: Breukjaar '89/'90

Debat met Kerstin Brückweh (Potsdam; Projekt: 'Die lange Geschichte der Wende') en Bernd Florath (Berlijn, Havemann-Gesellschaft; mede-oprichter Neues Forum). Gespreksleiding: Krijn Thijs (Duitsland Instituut Amsterdam)

Was de snelle eenwording van 1990 wel het succesverhaal dat we uit de schoolboekjes kennen? Het jaar 1989 staat voor snelle omwenteling: de herfstrevolutie in de DDR kwam voor vriend en vijand onverwacht. Toch worden retrospectief ook lange lijnen van aanloop en nasleep zichtbaar: de klassieke vraag naar breuk en continuïteit, naar context en betekenis van 1989/1990. Waarom is dertig jaar na dato de verhouding tussen bevolking en oppositiebeweging van de DDR zo omstreden? Hoe hangen politieke revolutie en sociale verandering in Oost-Duitsland met elkaar samen? Waar botsen de perspectieven van *Zeitzeugen* en van historici?

15.35 uur: Pauze

15.55 uur: Innere Einheit - democratie onder druk

Debat met historica Christina Morina ('Zur rechten Zeit. Wider die Rückkehr des Nationalismus') en schrijver Lukas Rietzschel ('Mit der Faust in die Welt schlagen'), beiden opgegroeid in Oost-Duitsland. Gespreksleiding: Marja Verburg (Duitsland Instituut Amsterdam)

Oost- en West-Duitsland zijn inmiddels bijna 30 jaar verenigd, toch zijn de verschillen nog steeds groot. Oost-Duitsers verdienen minder en bekleden veel minder vaak hoge functies dan West-Duitsers. Velen voelen zich tweederangs burgers. Ze kijken anders naar politiek en democratie: de afgelopen jaren groeide de zorg over het rechtse geweld en het succes van de rechts-nationalistische AfD in Oost-Duitsland. Hoe verdeeld is Duitsland en moeten we ons zorgen maken over de Duitse democratie?

16.40 uur: Pauze / Zeitzeugencafé met Peter Tetteroo

17.15 uur: Europa na de Muur

Schrijver Geert Mak en Ton Nijhuis (directeur Duitsland Instituut Amsterdam)

De val van de Berlijnse Muur luidde een tijdvak in van grote hoop en verwachtingen, voor Duitsland, voor Europa en voor de internationale orde. De aanvankelijke euforie ebde echter steeds meer weg. Zeker sinds het begin van de financieel-monetaire crisis overheersen de zorgen over de zich opstapelende crises. Wat is er fout gegaan en hoe kunnen Duitsland en Europa hieraan het hoofd bieden?

18.00 uur: Borrel / Zeitzeugencafé Peter Tetteroo

Over de sprekers:

Geert Mak is één van de bekendste Nederlandse schrijvers. In november verschijnt zijn boek '[Grote verwachtingen. In Europa - 1999-2019](#)', de opvolger van 'In Europa' uit 2004. In dit eerste verslag van zijn reizen door Europa vertelde hij het Europese geschiedenisverhaal van de 20e eeuw, voorzien van talloze lokale observaties en gesprekken met ooggetuigen. Het werd een bestseller en in 2007/2008 verfilmde de VPRO het boek tot de gelijknamige 35-delige tv-serie. Vanaf december wordt een nieuwe [tv-serie 'In Europa - de geschiedenis op heterdaad betrapt'](#) uitgezonden, waarin Geert Mak ooggetuigen spreekt over het Europa van na 1999.

Kerstin Brückweh doceert geschiedenis aan de Eberhard Karls Universität Tübingen en is projectleider aan het Zentrum für Zeithistorische Forschung Potsdam. Ze leidt momenteel een onderzoeksgroep met het thema 'Die lange Geschichte der „Wende“. Lebenswelt und Systemwechsel in Ostdeutschland'. Hier onderzoeken historici in gesprek met *Zeitzeugen* de alledaagse veranderingen in Oost-Duitsland voor en na 1989.

Bernd Florath was actief in de Oost-Berlijnse burgerrechtenbeweging en werd in 1990 woordvoerder van Neues Forum. Als historicus was hij verbonden aan de Humboldt-Universität en de BStU, die de archieven van de Oost-Duitse geheime dienst de Stasi beheert. Nu werkt hij bij de Robert-Havemann-Gesellschaft, het archief van de DDR-oppositie. Zijn onderzoek gaat onder andere over het thema oppositie en verzet in de DDR 1949-1989.

[Christina Morina](#) is hoogleraar Zeitgeschichte aan de Universiteit Bielefeld. Tot de zomer van 2019 was ze als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Duitsland Instituut Amsterdam. In 2019 verscheen 'Zur rechten Zeit. Wider die Rückkehr des Nationalismus', dat ze samen met historici Norbert Frei, Franka Maubach en Maik Tändler schreef. Zij beschrijven daarin rechts-radicalisme en vreemdelingenhaat in West-Duitsland, de DDR en in het herenigde Duitsland. Momenteel werkt ze aan een boek over de politieke cultuurgeschiedenis in Duitsland sinds 1980. Morina groeide op in de voormalige DDR.

Lukas Rietzschel publiceerde in 2018 zijn veelbesproken debuutroman 'Mit der Faust in die Welt schlagen', een coming-of-age verhaal over 2 broers die in het Oost-Duitse Saksen opgroeien en onder invloed raken van neonazi's. Rietzschel groeide op in Saksen en studeerde Politicologie en Germanistiek in Kassel (Hessen). Tegenwoordig woont hij in Görlitz (Saksen) en heeft daar een literatuur-

en debatcentrum opgezet.

Peter Tetteroo is televisiejournalist, filmmaker en winnaar van een Emmy Award. Eerder werkte hij voor 'Brandpunt', 'Netwerk', 'Profiel' en 'EenVandaag'. Op 9 november 1989 was hij voor 'Brandpunt' in Berlijn om een reportage te maken over de onrust in de DDR, niet vermoedend dat op die dag de Muur zou vallen.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/agenda/8224/de-staat-van-duitsland-30-jaar-na-de-muur-uitverkocht>